

Dôvodová správa

A. Všeobecná časť

Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňa zákon č. 35/2019 Z. z. o finančnej správe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „návrh zákona“) sa predkladá ako iniciatívny materiál.

Návrh zákona sa predkladá na základe výsledkov rozporového konania v rámci medzirezortného pripomienkového konania ku Koncepčnému materiálu zaoberajúcemu sa zlepšením podmienok odmeňovania, ich udržateľnosti a systemizácie príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže, príslušníkov Policajného zboru, príslušníkov Ozbrojených síl Slovenskej republiky, príslušníkov Slovenskej informačnej služby a príslušníkov Národného bezpečnostného úradu ako zložiek, ktorých činnosť úzko súvisí s bezpečnosťou štátu (ďalej len „koncepčný materiál“). Súčasťou predkladaného návrhu zákona je aj novelizácia zákona č. 35/2019 Z. z. v znení neskorších predpisov, pretože sa u ozbrojených príslušníkov finančnej správy identifikovali obdobné problémy, ktorými sa koncepčný materiál zaoberal. Preto bolo nevyhnutné aj u týchto príslušníkov pristúpiť k rovnakým úpravám ako sa navrhujú v zákone č. 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 73/1998 Z. z.“).

Cieľom návrhu zákona je vytvoriť legislatívny rámec na prijatie bezodkladných opatrení v oblasti odmeňovania a starostlivosti o príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Národného bezpečnostného úradu (ďalej len „príslušník“), ako aj ozbrojených príslušníkov finančnej správy zavedením motivačných a stabilizačných nástrojov, ktoré predpokladajú zvrátenie nepriaznivej personálnej situácie v Policajnom zbore, Zbore väzenskej a justičnej stráže, Slovenskej informačnej službe, Národnom bezpečnostnom úrade a vo finančnej správe (ďalej len „bezpečnostné zložky“) a stabilizáciu obsadenosti ich útvarov v krátkom časovom horizonte.

Možnosť priznania príspevku na bývanie vo vyššej sume ako je tomu v súčasnosti má u príslušníkov plniť úlohu stabilizačného nástroja, a to najmä v regiónoch s vysokými nákladmi na bývanie. Zároveň na rozdiel od súčasnej právnej úpravy bude tento príspevok závisieť výlučne od miesta výkonu štátnej služby. U ozbrojených príslušníkov finančnej správy nárok na príspevok na bývanie absentoval, preto sa zavádza obdobne podľa právnej úpravy zákona č. 73/1998 Z. z., pričom má tiež plniť úlohu stabilizačného nástroja.

Ďalším motivačným a stabilizačným prvkom má byť aj možnosť priznania osobného príplatku príslušníkovi v prípravnej štátnej službe a dočasnej štátnej službe bezprostredne po prijatí.

Návrhom zákona sa zavádza jednorazový dočasný stabilizačný príspevok, ktorého účelom je udržanie skúsených príslušníkov a tiež ozbrojených príslušníkov finančnej správy s dvadsať a viac ročnou praxou v služobnom pomere v bezpečnostných zložkách.

Cieľom zavedenia dočasného náborového príspevku je vzbudiť záujem o štátnu službu v bezpečnostných zložkách a tiež snaha o doplnenie personálneho stavu týchto zložiek najmä na funkciách v najnižších platových triedach, ktoré sú systemizované na základných útvaroch

bezpečnostných zložiek a tiež na funkciách, na ktoré je potrebné získať kvalifikovaných odborníkov. V tejto súvislosti sa odstraňuje aj zákonná prekážka možnosti priznať osobný príplatok príslušníkovi bezprostredne po prijatí do služobného pomeru ešte pred uplynutím jeho skúšobnej doby.

Predkladaný návrh zákona bude mať negatívny vplyv na rozpočet verejnej správy a pozitívne sociálne vplyvy. Vplyvy na podnikateľské prostredie, životné prostredie, informatizáciu spoločnosti, manželstvo, rodičovstvo a rodinu a vplyvy na služby verejnej správy pre občana sa nepredpokladajú.

Návrh zákona je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, nálezmi ústavného súdu, zákonmi a ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi Slovenskej republiky, s právom Európskej únie a s medzinárodnými zmluvami a inými medzinárodnými dokumentmi, ktorými je Slovenská republika viazaná.

B. Osobitná časť

K čl. I

K bodom 1 a 2 (§ 104 ods. 3 a § 105 ods. 3)

Súčasná právna úprava služobného príjmu v prípravnej štátnej službe neumožňuje priznať osobný príplatok príslušníkovi bezprostredne po jeho prijatí a zaradení do prípravnej štátnej služby, ale až po uplynutí skúšobnej doby, ktorá mu môže byť určená až na 18 mesiacov. Návrhom sa predmetná zákonná prekážka možnosti priznať osobný príplatok bezprostredne po prijatí príslušníka do služobného pomeru odstraňuje. Uvedeným opatrením v oblasti odmeňovania sa podporí motivácia vykonávať v služobnom pomere také pozície, ktorých obsadenie je problematické najmä z dôvodu vyššej konkurencieschopnosti súkromného sektora. Z obdobných dôvodov sa pristupuje k takejto zmene aj v úprave služobného príjmu v dočasnej štátnej službe, ktorú vykonávajú odborníci potrební na plnenie úloh štátnej služby.

K bodom 3 a 4 (§ 141a ods. 1 a 2)

Príspevok na bývanie sa navrhuje viazať výlučne na miesto výkonu štátnej služby, aby ním služobný úrad v rámci starostlivosti o príslušníkov mohol čiastočne kompenzovať náklady príslušníka spojené s bývaním v konkrétnom regióne. Jedným z dohodnutých opatrení v rámci koncepčného materiálu je zvýšenie tohto príspevku v priemere o 200 eur na príslušníka, z toho dôvodu je potrebné upraviť aj hornú hranicu jeho výšky.

K bodom 5 a 6 (§ 287o a 287p)

Cieľom fakultatívneho dočasného stabilizačného príspevku je snaha o stabilizáciu personálneho stavu a zmiernenie odlivu kvalifikovaných a skúsených príslušníkov s dvadsať a viac ročnou praxou, ktorú získali v služobnom pomere podľa zákona č. 73/1998 Z. z., ale aj v služobnom pomere v ozbrojených silách Slovenskej republiky, Hasičskom a záchrannom zbore či Horskej záchrannej službe. Stabilizačný príspevok je jednorazovým príspevkom viazaným na žiadosť príslušníka a od jeho priznania bude príslušník povinný zotrvať zákonom ustanovenú dobu v služobnom pomere v tej zložke podľa § 1 ods. 1 zákona č. 73/1998 Z. z., ktorá mu stabilizačný príspevok priznala. O dočasný stabilizačný príspevok bude môcť príslušník, ktorý spĺňa podmienky na jeho priznanie, žiadať do 30. júna 2025.

Účelom zavedenia dočasného náborového príspevku je prostredníctvom zvýšenia záujmu nových príslušníkov o nástup a zotrvanie vo výkone služby zlepšiť súčasný nevyhovujúci stav obsadenosti na útvaroch jednotlivých zložiek podľa § 1 ods. 1 zákona č. 73/1998 Z. z. Nárok na dočasný náborový príspevok bude mať príslušník v prípravnej štátnej službe, ktorý sa v období od 1. októbra 2024 do 31. decembra 2025 prijme do štátnej služby za podmienky, že získa policajné vzdelanie a ustanoví sa do funkcie. O príspevok si musí požiadať, pretože sa súčasne zaväzuje zotrvať po dobu piatich rokov v služobnom pomere v tej zložke podľa § 1 ods. 1 zákona č. 73/1998 Z. z., ktorá mu dočasný náborový príspevok priznala. Tiež sa taxatívne ustanovujú doby, ktoré sa započítajú na účely splnenia uvedenej povinnosti, pričom pôjde len o tie doby, ktoré budú plynúť po dni priznania dočasného náborového príspevku.

Ak príslušník po vyplatení dočasného náborového príspevku alebo dočasného stabilizačného príspevku nesplní svoju povinnosť zotrvať v služobnom pomere, bude povinný vrátiť predmetný príspevok alebo jeho alikvotnú časť. Konkrétnu sumu, ktorú bude príslušník povinný vrátiť, bude mať uvedenú v rozhodnutí nadriadeného, pričom táto suma bude závisieť od doby, počas ktorej nezotrval v služobnom pomere napriek svojmu záväzku. Podrobnosti o priznávaní oboch príspevkov a ich vracaní si na svoje pomery nastavia jednotlivé bezpečnostné zložky vo svojich interných predpisoch.

K čl. II

K bodu 1 (§ 213a)

Navrhovaná právna úprava zakotvuje nový príspevok pre ozbrojených príslušníkov finančnej správy podľa vzoru príspevku na bývanie upraveného zákonom č. 73/1998 Z. z.

Navrhuje sa, aby príspevok na bývanie bol fakultatívnym príspevkom ozbrojených príslušníkov finančnej správy, ktorého výšku určí prezident vnútorným predpisom, pričom jediným diferenčným kritériom bude miesto výkonu štátnej služby jednotlivých ozbrojených príslušníkov finančnej správy. Zároveň sa ustanovujú dôvody, pre ktoré nemožno ozbrojenému príslušníkovi finančnej správy priznať príspevok na bývanie, resp. pre ktoré mu tento príspevok nepatrí.

K bodu 2 [§ 278 písm. e) body 14 až 16]

Navrhované znenie reaguje na novú právnu úpravu v prvom a treťom bode.

K bodu 3 (§ 331c a 331d)

Navrhovaná právna úprava dočasného stabilizačného príspevku a dočasného náborového príspevku je identická ako navrhovaná právna úprava dočasných príspevkov pre príslušníkov v služobnom pomere podľa zákona č. 73/1998 Z. z.

Navrhuje sa, aby dočasný stabilizačný príspevok bol fakultatívnym príspevkom pre ozbrojených príslušníkov finančnej správy, ktorých služobný pomer trvá aspoň 20 rokov. O dočasný stabilizačný príspevok bude môcť príslušník finančnej správy, ktorý spĺňa podmienky na jeho priznanie, žiadať do 30. júna 2025. Ozbrojený príslušník finančnej správy, ktorému bude dočasný stabilizačný príspevok priznaný, bude povinný zotrvať v služobnom pomere ako ozbrojený príslušník finančnej správy po dobu troch rokov. Zároveň sa taxatívne ustanovujú doby, ktoré sa započítajú na účely splnenia uvedenej povinnosti, pričom pôjde len o tie doby, ktoré budú plynúť po dni priznania dočasného stabilizačného príspevku. Ak ozbrojený príslušník finančnej správy túto povinnosť nesplní, bude povinný vrátiť dočasný stabilizačný príspevok alebo jeho alikvotnú časť.

Dočasný náborový príspevok bude príspevkom, na ktorý budú mať nárok novoprijatí ozbrojení príslušníci finančnej správy do 31. decembra 2025 za podmienky, že v rámci prípravnej štátnej služby získajú profesijné vzdelanie. Ozbrojený príslušník finančnej správy, ktorému bude dočasný náborový príspevok priznaný, bude povinný zotrvať v služobnom pomere ako ozbrojený príslušník finančnej správy po dobu piatich rokov. Zároveň sa taxatívne ustanovujú doby, ktoré sa započítajú na účely splnenia uvedenej povinnosti, pričom pôjde len o tie doby, ktoré budú plynúť po dni priznania dočasného náborového príspevku. Ak ozbrojený príslušník finančnej správy povinnosť zotrvať v služobnom pomere nesplní, bude povinný vrátiť dočasný náborový príspevok alebo jeho alikvotnú časť.

K čl. III

Účinnosť návrhu zákona sa s ohľadom na súbežne predkladaný návrh na skrátené legislatívne konanie navrhuje od 1. októbra 2024 okrem ustanovení súvisiacich s príspevkom na bývanie, ktorých účinnosť sa z rozpočtových dôvodov navrhuje od 1. januára 2025.